МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІГІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ

ЗАПЛЕСВІЧКО ДМИТРО СЕРГІЙОВИЧ

«Організація обліку, аналіз та аудит розрахунків з постачальниками і підрядниками»
(На матеріалах організації «Служба автомобільних доріг у Чернігівській області»)

Спеціальність 071 - «Облік і оподаткування»

АВТОРЕФЕРАТ

на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр»

Чернігів – 2018

Випускна кваліфікаційна робота є рукописом

Робота виконана на кафедрі бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту, Обліково-економічного факультету Чернігівського національного технологічного університету, Міністерства освіти і науки України

Науковий керівник: кандидат економічних наук
Сакун Олександра Сергіївна,
доцент кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту Чернігівського національного технічного університету

Рецензент: доктор економічних наук, професор
Виговська Валентина Вікторівна,
професор кафедри фінансів, банківської справи і страхування

Захист відбудеться «27» грудня 2018 р. о 9.00 год. На засіданні державної екзаменаційної комісії у Чернігівському національному технічному університеті

Завідувач кафедри бухгалтерського обліку,
оподаткування і аудиту ЧНТУ
д.е.н., професор **В.Г. Маргасова**

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Фінансовий стан кожного суб'єкта господарювання визначається його взаємовідносинами з іншими господарюючими суб'єктами та станом розрахунків між ними. Від величини кредиторської заборгованості підприємства залежить його фінансова стійкість, незалежність та платоспроможність. Тому одним з пріоритетних напрямів удосконалення управління підприємством є організація детального обліку необхідної інформації про стан розрахунків, що формується в системі бухгалтерського обліку та її надання зацікавленим сторонам з метою прийняття рішень.

Теоретичні та практичні аспекти досліджуваної проблеми знайшли своє відображення у працях П.Л. Сука, Н.Я. Зарудної, Н.С. Брохуна, І. Назаренка, Ю. Сидоренко, Г.М. Давидова, І. Шершун, М. Огійчука, В.В. Жуковської, Г.П. Машталяра, О.М. Петрук, Н.М. Ткаченко та інших вчених. Аналіз результатів досліджень свідчить, що теоретичні й практичні розробки з обліку та контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками відображають ґрунтовне розуміння проблем, пов'язаних із трансформацією вітчизняної системи обліку. Проте низка питань щодо обліку та контролю розрахунків з постачальниками у вітчизняних підприємствах недостатньо досліджені й залишаються невирішеними.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Випускну кваліфікаційну роботу виконано у рамках освітньо-наукових планів кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту Чернігівського національного технологічного університету на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» зі спеціальності «Облік і оподаткування».

Мета і завдання дослідження. Метою дипломної роботи є дослідження організаційно методичних аспектів обліку, аналізу та аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками та визначення шляхів їх

удосконалення.

Відповідно для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі **завдання**:

- узагальнити теоретичні положення щодо сутності розрахунків з постачальниками та підрядниками;
- здійснити критичний огляд нормативної бази щодо обліку, аналізу та аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками;
- дослідити методологічні проблеми обліку, аналізу та аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками;
- провести аналіз тенденцій та напрямів розвитку службавтомобільних доріг України;
- дати фінансово-економічну характеристику діяльності „Служби автомобільних доріг у Чернігівській області”;
- проаналізувати організацію обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками на підприємстві „Служба автомобільних доріг у Чернігівській області”;
- дослідити організацію синтетичного та аналітичного обліку розрахунків з постачальниками і підрядниками на підприємстві „Служба автомобільних доріг у Чернігівській області”;
- запропонувати шляхи удосконалення організації обліку та аналізу розрахунків з постачальниками і підрядниками на підприємстві „Служба автомобільних доріг у Чернігівській області”;
- визначити шляхи вдосконалення методики проведення аудиту та інформаційного забезпечення розрахунків з постачальниками і підрядниками на підприємстві „Служба автомобільних доріг у Чернігівській області”.

Об'єкт роботи є підприємство „Служба автомобільних доріг у Чернігівській області”, що знаходиться за адресою 14005, Чернігівська область, місто Чернігів, Новозаводський район, вул. Київська, будинок 17.

Предметом роботи є сукупність теоретичних, методичних та практичних аспектів обліку, аналізу та аудиту розрахунків з постачальниками

та підрядниками на матеріалах підприємства „Служба автомобільних доріг у Чернігівській області”.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених у роботі завдань використано методи: аналізу – для деталізації і розчленування об'єкта дослідження на окремі важливі складові елементи – для виявлення спільних та відмінних рис у наукових підходах до питань обліку, аналізу та аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками; порівняння – для зіставлення показників діяльності у динаміці; абстрактно-логічні методи – для формулювання теоретичних узагальнень і висновків; табличний (графічний) – для наочного зображення результатів дослідження; спостереження.

Теоретичною основою роботи є фундаментальні положення теорії, бухгалтерського обліку та аудиту, праці вітчизняних та зарубіжних учених з відповідної проблематики.

Інформаційною базою дослідження законодавчі та нормативні акти, офіційні статистичні матеріали, навчально-методичні посібники, праці вітчизняних вчених, періодичні видання, інтернет-ресурси, матеріали та фінансова звітність підприємства „Служба автомобільних доріг у Чернігівській області”.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у поглибленні теоретичних і практичних засад в галузі обліку, аналізу, аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками. Найбільш суттєві результати, які характеризують наукову новизну роботи, полягають у наступному:

- систематизовано теоретичні підходи до визначення поняття «зобов’язання»;

- охарактеризовано роль і місце розрахунків організації з постачальниками і підрядниками в системі організації обліку на підприємстві;

- проаналізовано тенденції та напрями розвитку організацій служб автомобільних доріг України;

- сформовано підходи до вдосконалення методики проведення аудиту та інформаційного забезпечення розрахунків з постачальниками і підрядниками, тощо.

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження можуть бути використані у процесі формування подальшої стратегії напрямку розвитку бухгалтерського обліку та аналізу та аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками підприємства та підвищення його економічного потенціалу на макрорівні.

Реалізація наведених в роботі пропозицій сприятиме підвищенню ефективності діяльності підприємства і дасть змогу вийти на новий рівень розвитку, пошук шляхів усунення збитковості, процес пошуку наявних фінансових та економічних можливостей.

Структура та обсяг роботи. Робота складається з вступу, трьох розділів, висновків і пропозицій, додатків і списку використаних джерел.

Основний зміст викладено на 111 сторінках друкованого тексту та містить 26 таблиць, 10 рисунків, 14 додатків. Список використаних джерел – 106 найменування.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

У **вступі** розкрита актуальність теми магістерської роботи, встановлено мету та завдання, предмет та об’єкт, методи та інформаційна база дослідження, а також подано структуру роботи.

В першому розділі «Теоретичні аспекти організації обліку, аналізу та аудиту розрахунків з постачальниками і підрядниками» проаналізовано теоретичні аспекти організації обліку, аналізу та аудиту розрахунків з постачальниками і підрядниками, визначено роль і місце розрахунків підприємства з постачальниками і підрядниками в системі організації обліку на підприємстві, а також розглянута нормативно-правова, що регулює контроль розрахунків з постачальниками і підрядниками України.

Постачальники – це юридичні або фізичні особи, які здійснюють

постачання виробничих запасів, а також ті, що надають послуги (подачу електроенергії, газу, води, тощо) [96].

Підрядники – це спеціалізовані організації або фізичні особи, які виконують будівельно-монтажні роботи з будівництва, монтажу, ремонту основних засобів на підставі договорів підряду. Поняття «розрахунки» та «заборгованість» в переважній більшості містять посилання на «зобов’язання»: розрахунки виникають за зобов’язаннями або зобов’язання виходять з розрахунків, заборгованість - це зобов’язання або навпаки [96].

Існують різні визначення поняття в нормативних документах з бухгалтерського обліку, зокрема, в П(С) БО 11 «Зобов’язання» [66].

Зобов’язання – це взаємовідносини між двома або більше сторонами з приводу здійснення діяльності, яка має економічну доцільність [66].

Фінансове зобов’язання – це належним чином оформлена угода, що передбачає обмін ресурсами, які мають грошовий вимір [66].

Розрахунки – це система взаємин між юридичними і фізичними особами, що виникають у момент практичного виконання юридично оформлених фінансових зобов'язань при здійсненні товарних і нетоварних операцій [66].

Заборгованість – це стан розрахунків за фінансовими зобов’язаннями на будь-який момент часу [66].

Порядок і форми розрахунків з постачальниками та підрядниками визначаються господарськими договорами, внаслідок виконання яких у підприємства виникають поточні зобов’язання – кредиторська заборгованість. Облік розрахунків з постачальниками та підрядниками є найважливішою ділянкою бухгалтерської роботи, оскільки на цьому етапі формується основна частина доходів та грошових надходжень підприємств [22, с.190].

Етапи та загальний порядок ведення обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками, наведено на рисунку 1[22, с.190].

Облік операцій за розрахунками з постачальниками та підрядниками

Поняття та класифікація

Поняття

Постачальники – це юридичні або фізичні особи, які здійснюють постачання товарно-матеріальних цінностей (сировини, матеріалів, палива, будівельних матеріалів, запасних частин, МШП), надають послуги (подачу електроенергії, газу, води, пари, тощо).

Підрядники – спеціалізовані підприємства або фізичні особи, які виконують будівельно-монтажні роботи при спорудженні об'єктів на підставі договорів підряду на капітальне будівництво.

Промислово-фінансова група (ПФГ) – це об'єднання, яке створюється за рішенням Кабінету Міністрів України на певний строк з метою реалізації державних програм розвитку пріоритетних галузей виробництва і структурної перебудови економіки України, а також з метою виробництва кінцевої продукції.

Класифікація

Розрахунки з постачальниками, розрахунки з підрядниками, розрахунки з ПФГ

Документування господарських операцій

При виникненні заборгованості

Договір купівлі-продажу, накладна, розрахунок-фактура, рахунок, акт приймання-передачі виконаних робіт (наданих послуг), податкова накладна, товарно-транспортна накладна, залізнична накладна, авіонакладна, вантажна митна декларація, інвайс, пакувальний лист, рекламаційний акт, довідка бухгалтерії

При погашенні заборгованості

платіжне доручення, акредитив, ВКО та інші платіжні документи

Синтетичний облік

Рахунок 63 „Розрахунки з постачальниками та підрядниками" з відповідними субрахунками

Аналітичний облік

Облік розрахунків з постачальниками та підрядниками ведеться в розрізі країн за кожним постачальником і підрядником, у розрізі контрактів, документа (рахунку) на сплату , в гривнях та у валюті обумовленій у договорі

Відображення в облікових регістрах і звітності

В облікових регістрах

Розділ 1 Журналу 3. Відомість 3.3

У фінансовій звітності

Ряд.530 ф. № 1 „Баланс"

Рис. 1 - Загальна схема обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками*

**Джерело: складено автором на основі [22, с.190].*

Облік кредиторської заборгованості підприємств та організацій ведеться на рахунках класу 6 «Поточні зобов'язання», який об'єднує рахунки, призначені для обліку зобов'язань установи, що виникають у процесі її діяльності, і погашення яких здійснюється протягом одного бюджетного року [46, с. 26].

Другий розділ «Облік розрахунків з постачальниками і підрядниками в організації „Служба автомобільних доріг у Чернігівській області"» присвячений аналізу загальних тенденцій і напрямків розвитку підприємств служб автомобільних доріг України, наведена фінансово-економічна характеристика об'єкту дослідження – Служба автомобільних доріг у Чернігівській області, проведено аналіз організації обліку розрахунків з постачальниками і підрядниками на підприємстві. Розрахунки з постачальниками та підрядниками повинні проводиться на основі укладених договорів (рис.2).

Рис. 2 - Схема організації розрахунків з постачальниками і підрядниками*

**Джерело: побудовано автором.*

Процес постачання в широкому розумінні означає загальне керівництво постачальницькою діяльністю, здійснення якої покладено на спеціалізований відділ. Завданням відділу постачання є визначення рівня витрат на організацію постачання, здійснення політики щодо постачальників, укладання договорів тощо. У вузькому розумінні під управлінням постачання розуміють процес планування і щоденного керівництва забезпеченням поставок для виробничих і невиробничих потреб [91].

Третій розділ «Шляхи вдосконалення організації обліку, аналізу та аудиту розрахунків з постачальниками і підрядниками на підприємстві „Служба автомобільних доріг у Чернігівській області”» містить основні шляхи вдосконалення організації обліку, аналізу та аудиту розрахунків з постачальниками і підрядниками на підприємстві „Служба автомобільних доріг у Чернігівській області”.

Модель управління кредиторською заборгованістю включає наступні складові елементи:

1) статичний та динамічний аналіз формування та погашення кредиторської заборгованості суб’єкта господарювання та її впливу на величину його грошових потоків;ґ

2) обґрунтування доцільності отримання відстрочки оплати рахунків постачальників, а також оптимального терміну такої відстрочки;

3) попередження формування простроченої кредиторської заборгованості та забезпечення, за необхідності, пролонгації кредиторської заборгованості тощо – рисунок 3.

Отже, в управлінні кредиторською заборгованістю необхідно використовувати особливо продуманий аналітичний механізм у формуванні підходів до такого явища.

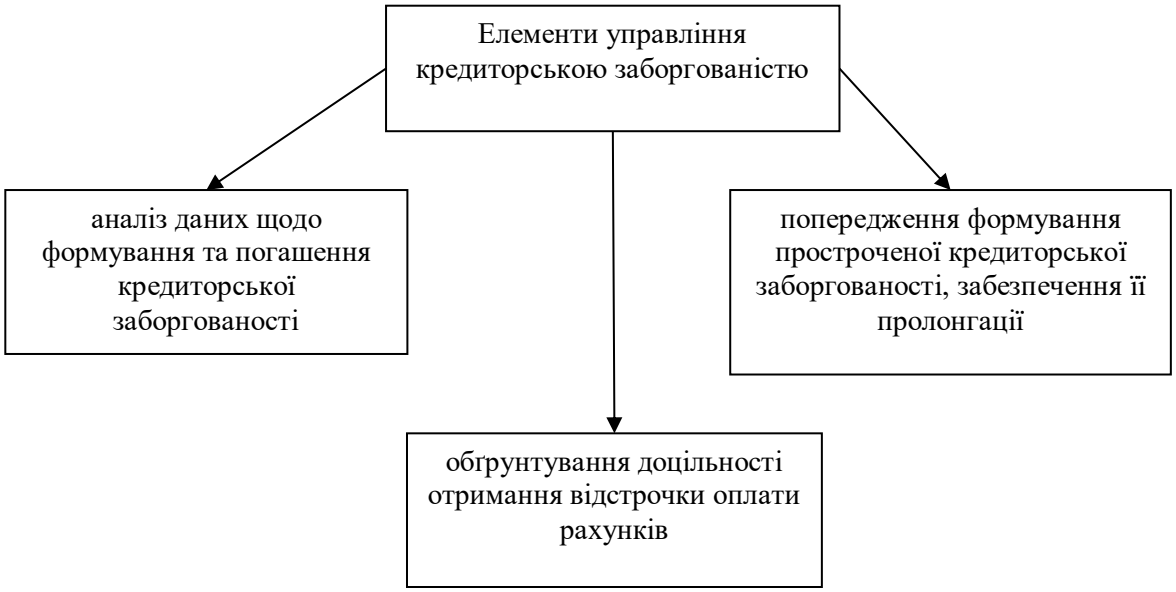

Рис. 3 - Основні елементи управління кредиторською заборгованістю в організації „Служба автомобільних доріг у Чернігівській області”*

** Джерело: складено автором.*

Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги може бути як позитивним елементом фінансово-господарської діяльності, так і негативним. Порівняно із зобов’язаннями за отриманими кредитами банків, векселями, облігаціями, вона є «дешевою» заборгованістю.

Також виникає можливість користуватися коштами інших підприємств. З іншого боку, якщо величина кредиторської заборгованості є досить великою, то відбуватиметься зниження платоспроможності суб’єктів господарювання. Це може стати причиною відмови інших підприємств та фінансових структур від співпраці.

ВИСНОВКИ

У випускній кваліфікаційній роботі розглянуто тему «Організація обліку, аналіз та аудит розрахунків з постачальниками і підрядниками».

Теоретичний розділ присвячений дослідженню сутності обліку, аналізу та аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками.

Виходячи з сутності розрахунків, кожне підприємство одночасно є і кредитором, і дебітором, а кожна розрахункова операція приводить до одночасного виникнення дебіторської заборгованості в одного підприємства, і кредиторської – в іншого. Відтак, кожна розрахункова операція генерує різні, здебільшого суперечливі, цілі її суб'єктів. З чого можна дійти висновку, що на кожному підприємстві політики управління дебіторською та кредиторською заборгованостями повинні розроблятися не окремо, а бути узгодженими між собою.

Аналітичний розділ присвячений проведенню розрахунків стану кредиторської та дебіторської заборгованості на підприємстві.

Проаналізувавши стан фінансових результатів на підприємстві стан кредиторської та дебіторської заборгованості на підприємстві, за допомогою основних аналітичних показників за методичними підходами можемо зробити висновки, що підприємству слід негайно звернути увагу на збалансування наявної кредиторської та дебіторської заборгованості, та провести заходи щодо його покращення та оздоровлення в цілому.

Практичний розділ присвячений пропозиціям удосконалення обліку, аудиту та аналізу постачання та оцінці кредиторсьої та дебіторської заборгованості.

Запропоновано відкриття субрахунків другого порядку, які відображатимуть прострочену та відстрочену заборгованості, а також заборгованість, термін сплати якої ще не настав. Заборгованість за надані послуги доцільно акумулювати на субрахунку 685 «Розрахунки з іншими кредиторами».

Для здійснення аналітичного обліку розрахунків за кожним постачальником та підрядником, а потім відповідно до кожного документа на сплату, потрібно внести корективи у відомість 3.3 Журналу 3: колонку «Постачальник» розмістити перед колонками «Реєстраційний номер» і «Номер документа, дата». Групування заборгованості на основі терміну та умов погашення в аналітичній таблиці сприятиме зростанню ефективності облікової роботи з постачальниками та підрядниками.

Розглянуті в дипломній роботі оперативні рішення дадуть змогу покращити фінансове становище підприємства та налагодити відносини з постачальниками та підрядниками.

АНОТАЦІЯ

випускної кваліфікаційної роботи на тему: «Організація обліку, аналіз та аудит розрахунків з постачальниками і підрядниками» (на матеріалах організації «Служба автомобільних доріг у Чернігівській області»)

Метою випускної кваліфікаційної роботи є дослідження організаційно-методичних аспектів обліку, аналізу та аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками та визначення шляхів їх удосконалення.

У першому розділі розглядаються економічна сутність розрахунків з постачальника і підрядниками , методологічні проблеми їх обліку, аналізу та аудиту та місце, яке вони займають у бухгалтерській звітності.

У другому розділі розкривається аналіз тенденцій та напрямів розвитку служб автомобільних доріг України, характеристика фінансово-економічної діяльності «Служби автомобільних доріг у Чернігівській області». Організація обліку, аналізу і внутрішнього аудиту розрахунків з постачальниками і підрядниками.

У третьому розділі обґрунтовано шляхи покращення фінансово-економічного стану організації, удосконалення обліку, внутрішнього аналізу та аудиту розрахунків з постачальниками і підрядниками.

За результатами дослідження сформульовані висновки щодо економічної сутності розрахунків з підрядниками, організації і методики обліку, аналізу та аудиту розрахунків з постачальниками і підрядниками.

Одержані результати можуть бути використані для підвищення ефективності діяльності «Служби автомобільних доріг у Чернігівській області», удосконалення обліку, аналізу та аудиту розрахунків з постачальниками і підрядниками в організації.

Ключові слова: облік розрахунків, аналіз розрахунків, аудит розрахунків, постачальники, підрядники, зобов'язання, дебіторська заборгованість, кредиторська заборгованість, облікова політика.

SUMMARY

Graduation qualification work on the theme: "Organization of accounting, analysis and audit of settlements with suppliers and contractors" (on materials of Service of highways in the Chernihiv region)

The aim of graduate qualifying work is research of organizationally-methodical aspects of accounting, analysis and audit of calculations with suppliers and contractors and determination of ways of its improvement.

The economic essence of calculations with suppliers and contractors, methodological problems of its accounting, analysis and audit and place that they occupy in accounting control are examined are defined in the first chapter.

The analysis of tendencies and directions of development of services of highways of Ukraine, description of financial and economic activity of "Service of highways in the Chernihiv region". Organization of accounting, analysis and internal audit of calculations with suppliers and contractors is opened up in the second chapter.

The ways of improvement of the financial and economic state of organization, improvement of accounting, internal analysis and audit of calculations with suppliers and contractors are proved in the third chapter.

On results research the set forth conclusions in relation to economic essence

of calculations with contractors, organizations and methodologies of accounting, analysis and audit of calculations with suppliers and contractors.

The got results can be drawn on for the increase of efficiency of activity of "Service of highways in the Chernihiv region", improvement of accounting, analysis and audit of calculations with suppliers and contractors in organization.

Key words: accounting of calculations, analysis of calculations, audit of calculations, suppliers, contractors, obligations, account receivable, account payable, registration politics.